

ก่อนที่สงครามโลกครั้งที่ 1 จะเกิดขึ้นนั้น ได้มีวิกฤตการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นในยุโรปหลายเรื่องด้วยกัน ส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งกันระหว่างประเทศมหาอำนาจที่พยายามเข้าไปมีอิทธิพลในคาบสมุทรบอลข่าน ประเทศมหาอำนาจเหล่านี้ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และรัสเซีย ดินแดนในคาบสมุทรบอลข่านส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การปกครองของเตอร์กี ซึ่งในระบอบเวลานั้นเตอร์กีอ่อนกำลัง ไม่มีอำนาจในการปกครองอาณาจักรอันกว้างใหญ่ของตนเหมือนเดิม เป็นเหตุให้ประเทศต่าง ๆ ในอาณาจักรเตอร์กีพยายามดิ้นรนเพื่อเอกราชของตนโดยอาศัยประเทศมหาอำนาจที่มีเชื้อสายเดียวกับตนเข้าช่วยเหลือ เนื่องจากเตอร์กีไม่เข้มแข็งเหมือนเดิม ประเทศมหาอำนาจทั้งหลายพยายามเข้าไปมีอิทธิพลและหาทางเข้ายึดดินแดนดังกล่าวเป็นของตน จนทำให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้น

วิกฤตการณ์มอร็อกโก ครั้งที่ 1 (ค.ศ. 1905 - 1906)

สาเหตุเกิดจากการที่ฝรั่งเศสและเยอรมันนี้แย่งผลประโยชน์ในมอร็อกโกซึ่งเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติมาก และเป็นที่ยกป้องของฝรั่งเศสมาก่อนแล้ว อังกฤษและฝรั่งเศสได้ตกลงทำสนธิสัญญาต่อกันเมื่อ ค.ศ. 1904 อังกฤษยอมรับว่าฝรั่งเศสมีผลประโยชน์ในมอร็อกโก เป็นเหตุให้เยอรมันนี้ไม่พอใจ และเมื่อมีการประชุมที่เมืองอัลจีราสนั้น อิตาลีเข้าข้างฝรั่งเศสเกี่ยวกับนโยบายทางการเมือง ผลของการประชุมทำให้มอร็อกโกต้องเปิดประตูค้าขายกับต่างประเทศทุกประเทศ และในที่สุดฝรั่งเศสก็สามารถควบคุมกิจการต่าง ๆ ในมอร็อกโกไว้ได้สำเร็จ

วิกฤตการณ์ในคาบสมุทรบอลข่าน (ค.ศ. 1908)

ในขณะที่เตอร์กีกำลังขาดความสามารถในการปกครองอาณาจักรของตนนั้น ออสเตรีย-ฮังการีได้ฉวยโอกาสรวมแคว้นบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนาไว้ในราชอาณาจักรของตน เดิมแคว้นทั้งสองนี้อยู่ภายใต้การปกครองของเตอร์กี ประชาชนเป็นชาวสลาฟเช่นเดียวกับเซอร์เบียและรัสเซีย เซอร์เบียมีความรู้สึกในชาตินิยมที่รุนแรง ต้องการรวมชนเผ่าสลาฟให้เป็นอาณาจักรใหญ่ภายใต้การนำของเซอร์เบีย ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรussia ด้วยเหตุนี้เซอร์เบียจึงไม่พอใจอย่างยิ่งในการกระทำของออสเตรีย - ฮังการี แต่เซอร์เบียและรัสเซียยังไม่พร้อมที่จะประกาศสงคราม และเกรงว่าถ้าเซอร์เบียประกาศสงครามกับออสเตรีย - ฮังการี เยอรมันนี้คงเข้าข้างออสเตรีย - ฮังการี ดังนั้นรัสเซียและเซอร์เบียจึงวางเฉยและหันมาเป็นมิตรกับอังกฤษและฝรั่งเศส

สงครามระหว่างเตอร์กีและอิตาลี (ค.ศ. 1911)

อิตาลีอ้างว่าชาวอิตาลีที่อยู่ในที่อยู่ภายใต้การปกครองของเตอร์กีนั้นไม่ได้รับความยุติธรรม อิตาลี

จึงเข้ายึดทริโปลีและซีเรไนกาจากเตอร์กี จึงเกิดเป็นสงครามขึ้น ผลของสงคราม ทอร์กีเป็นฝ่ายแพ้ ต้องลงนามในสนธิสัญญาสงบศึกโลซาน เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1912

สงครามบอลข่านครั้งที่ 1 (ค.ศ. 1912 - 1913)

เป็นสงครามระหว่างเตอร์กีและประเทศต่าง ๆ ในคาบสมุทรบอลข่านซึ่งเรียกรวมกลุ่มสันนิบาตบอลข่าน ได้แก่เซอร์เบีย บุลกาเรีย กรีซ มอนเตเนโกร ซึ่งเป็นเผ่าสลาฟ ต้องการเรียกร้องเอกราชจากเตอร์กี และได้รับการสนับสนุนจากรุสเซียซึ่งเป็นเผ่าสลาฟเช่นกัน ผลของสงครามเตอร์กีเป็นฝ่ายแพ้ ต้องสูญเสียดินแดนส่วนใหญ่ให้แก่ประเทศที่ชนะสงคราม ประเทศมหาอำนาจคือโอกาสเข้าไปแบ่งดินแดนดังกล่าวตามข้อตกลงที่ได้ประชุมกันที่กรุงลอนดอน กล่าวคือเซอร์เบียไม่ได้อัลบาเนียตามที่ต้องการ และที่ประชุมได้สถาปนาอัลบาเนียเป็นประเทศเอกราชมีกษัตริย์ปกครอง

สงครามบอลข่านครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1913)

เกิดจากการที่เซอร์เบียต้องการหาทางออกทะเล และขอส่วนแบ่งมากขึ้นกว่าเดิมคือ ขอมาลีโดเนียจากบัลกาเรีย แต่บัลกาเรียปฏิเสธไม่ยอมให้ รุสเซียให้การสนับสนุนบัลกาเรียให้ทำสงครามกับเซอร์เบีย กรีซ รูเมเนีย มอนเตเนโกร และเตอร์กี ผลคือบัลกาเรียเป็นฝ่ายแพ้ ต้องลงนามในสนธิสัญญาบูคาเรสต์ เมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1913 บัลกาเรียได้รับส่วนแบ่งน้อยกว่าเดิม

วิกฤตการณ์มออคโคครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1911)

เนื่องจากฝรั่งเศสพยายามเข้าครอบครองมออคโคแต่ผู้เดียว บังเอิญชาวพื้นเมืองในเมืองเฟซ ก่อการกบฏต่อต้านฝรั่งเศส ดังนั้นฝรั่งเศสจึงเข้ายึดเมืองเฟซ โดยอ้างว่าเพื่อรักษาความสงบ เยอรมนีเข้าทำการขัดขวาง โดยส่งเรือปืนชื่อแพนเธอร์ (Panther) เข้าไปรักษาการณ์ที่เมืองท่าอากาศดีร์ ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของมออคโค ฝรั่งเศสเตรียมพร้อมที่จะทำสงคราม อังกฤษเข้าช่วยเหลือฝรั่งเศสและขอร้องให้เยอรมนีนำเรือออกไป ซึ่งเยอรมนีต้องปฏิบัติตาม ฝรั่งเศสจึงได้ครอบครองมออคโคแต่ผู้เดียว โดยยอมยกคองโกให้แก่เยอรมนีเป็นการตอบแทนแต่เยอรมนีก็ยังเป็นศัตรูกับอังกฤษและฝรั่งเศส

เมื่อวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ผ่านไปแล้ว ประเทศมหาอำนาจในยุโรปต่างก็เตรียมตัวทำสงคราม เยอรมนีและออสเตรีย - ฮังการีพยายามทุกวิถีทางที่จะกัดกันไม่ให้เผ่าสลาฟมีอำนาจมาก เยอรมนีเอาใจเตอร์กีและขอสร้างทางรถไฟสายเบอร์ลิน - แบกแดด ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของเยอรมันนั่นเอง ในขณะที่เดียวกันรุสเซียเข้าสนับสนุนชนเผ่าสลาฟพยายามกัดกันเยอรมันไม่ให้ทำการใดได้สำเร็จ และเร่งบำรุงกองทัพของตนเช่นกัน

ชนวนสงคราม

ในระยะนั้นเองได้มีเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้นอันเป็นชนวนที่ทำให้เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ขึ้น กล่าวคือรัชทายาทของออสเตรีย - ฮังการี คือ อาชดุก ฟรานซิส เฟอดินันด์ (Archduke Francis Ferdinand) และพระชายาเสด็จไปเยี่ยมเมืองซาราเจโว เมืองหลวงของบอสเนีย เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1914 และถูกชาวบอสเนียนผู้หนึ่งชื่อ กาวริลโล พรินซิบ (Gavrilo Prinzib) ลอบปลงพระชนม์ ออสเตรีย - ฮังการีถือว่ารัฐบาลเซอร์เบียมีส่วนเกี่ยวข้องกับด่วย และควรรับผิดชอบในเหตุการณ์ครั้งนี้ จึงยื่นคำขาดต่อรัฐบาลเซอร์เบีย เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม และให้ตอบภายใน 48 ชั่วโมง ข้อเสนอที่ออสเตรีย - ฮังการียื่นต่อเซอร์เบียนั้นเป็นเรื่องที่สรุปได้ คือ เกี่ยวกับการลงโทษและปลดข้าราชการที่รัฐบาลออสเตรีย - ฮังการีไม่พึงปรารถนา จับกุมผู้ที่คบคิดกันเกี่ยวกับการวางแผนครั้งนี้ ปรามสมาคมและหนังสือพิมพ์ที่ต่อต้านออสเตรีย - ฮังการี และเซอร์เบีย ต้องยอมให้ผู้แทนออสเตรีย - ฮังการี เข้ามาปฏิบัติการในเซอร์เบียได้ เซอร์เบียยอมรับข้อเสนอทุกข้อ ยกเว้นการยินยอมให้ผู้แทนออสเตรีย - ฮังการี เข้ามาปฏิบัติการในเซอร์เบีย จึงเท่ากับปฏิเสธข้อเสนอนี้

ออสเตรีย - ฮังการีรู้ว่าถ้าสงครามเกิดขึ้น คงได้รับความช่วยเหลือจากเยอรมนี รัสเซีย คงเข้าข้างเซอร์เบีย ฝรั่งเศสคงร่วมมือกับฝ่ายรัสเซีย อังกฤษและอิตาลีคงวางตนเป็นกลางเพราะไม่พร้อมที่จะทำสงคราม

ประเทศมหาอำนาจทั้งหลายได้มาประชุมร่วมกันเพื่อระงับไม่ให้สงครามครั้งนี้เกิดขึ้น แต่เยอรมนีไม่เห็นด้วยและต้องการให้ออสเตรีย - ฮังการีลงโทษเซอร์เบีย ในที่สุดออสเตรีย - ฮังการี จึงประกาศสงครามกับเซอร์เบีย เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ. 1914 รัสเซียสังระดมพลเพื่อเตรียมช่วยเหลือเซอร์เบีย เยอรมนีจึงประกาศสงครามกับรัสเซียเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม อังกฤษและฝรั่งเศส พยายามหาทางระงับไม่ให้สงครามเกิดขึ้น เยอรมนีเจรจากับฝรั่งเศสเพื่อไม่ให้เข้าช่วยเหลือรัสเซีย แต่ฝรั่งเศสปฏิเสธและเริ่มระดมพลทันที เยอรมนีจึงประกาศสงครามกับฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม โดยยกทัพเข้าโจมตีฝรั่งเศสผ่านทางเบลเยียม หวังที่จะทำลายฝรั่งเศสก่อนที่จะทำสงครามกับรัสเซีย เบลเยียมต่อต้านกองทัพของเยอรมนี เนื่องจากเบลเยียมเป็นประเทศที่เป็นกลางและได้รับการรับรองจากประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ มาแล้ว อังกฤษจึงประกาศสงครามกับเยอรมนี เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม สงครามโลกครั้งที่ 1 จึงได้เริ่มขึ้น

สาเหตุของสงครามโลก

สาเหตุที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. ความรู้สึกในชาตินิยม

นับตั้งแต่ ค.ศ. 1815 เป็นต้นมา มีชนชาติต่าง ๆ ซึ่งมีเผ่าและภาษาต่างกัน

เช่นเยอรมันนี โปแลนด์ อิตาลี เช็ก สโลวาเกีย สลาฟ เป็นต้น ต่างตกอยู่ภายใต้การปกครองของมหาอำนาจอื่น ๆ ได้แก่เยอรมันนี รัสเซีย ออสเตรีย - ฮังการี เดอร์เกิ์ ประชาชาติต่าง ๆ นี้เรียกร่องอิสระภาพของตน ได้ทำการปฏิวัติและก่อสงครามขึ้นหลายครั้ง เช่น สงครามบอลข่าน เป็นต้น นอกจากนี้เซอร์เบียต้องการสร้างอาณาจักรของชนเผ่าสลาฟ ได้รับความสนับสนุนจากรussia

อิตาลีต้องการแคว้นเทรนต์โนและทริเอสเต้ ซึ่งมีชาวอิตาเลียนอาศัยอยู่มาก คืบจากออสเตรีย - ฮังการี แม้แต่ในอาณาจักรออสเตรีย - ฮังการีก็มีพลเมืองหลายชาติ หลายภาษาด้วยกัน บางพวกต้องการอิสระภาพ และบางพวกต้องการกลับไปรวมอยู่กับชนชาติเดียวกัน

2. การแข่งขันทางแสนยานุภาพ

เนื่องจากความขัดแย้งกันดังได้กล่าวมาแล้ว ตลอดจนการแข่งขันทางด้านการเมือง ประเทศมหาอำนาจในยุโรปจึงเร่งสร้างแสนยานุภาพ บำรุงกองทัพและสะสมอาวุธ เพื่อเตรียมทำสงครามต่อไป

3. การแข่งขันทางเศรษฐกิจและจักรวรรดินิยม

ประเทศมหาอำนาจต้องการแสวงหาอาณานิคมเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และการเข้าไปยึดครองดินแดนต่าง ๆ ในแอฟริกาและเอเชีย รัสเซียต้องการหาทางออกช่องแคบดาร์ดาแนล เยอรมนีต้องการมีอิทธิพลเหนือเดอร์เกิ์ เยอรมนีแข่งขันกับอังกฤษทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ แย่งผลประโยชน์ในอาณานิคม การสร้างแสนยานุภาพทางการค้าและกองทัพเรือ เป็นต้น

4. การแบ่งกลุ่มพันธมิตร

ประเทศมหาอำนาจหวาดระแวงว่าสงครามอาจจะเกิดขึ้นอีก จึงพยายามแสวงหาพันธมิตรไว้คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุนี้ประเทศมหาอำนาจจึงทำการผูกมิตรและแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

4.1 กลุ่มไตรภาคี (Triple Alliance) ประกอบด้วย เยอรมนี ออสเตรีย - ฮังการี และอิตาลี กล่าวคือ เยอรมนีและออสเตรีย - ฮังการี ได้ลงนามในสัญญาพันธมิตร 2 ประเทศ (Dual Alliance) ใน ค.ศ. 1879 โดยมีเงื่อนไขว่าถ้ารัสเซียหรือฝรั่งเศสเข้ารุกรานประเทศภาคี อีกประเทศหนึ่งจะเข้าช่วยเหลือทันที

ต่อมาใน ค.ศ. 1882 อิตาลีเข้าร่วมลงนามด้วยเป็นสัญญาพันธมิตรไตรภาคี (Triple Alliance) โดยมีเงื่อนไขว่า ถ้าประเทศภาคีถูกประเทศอื่น 2 ประเทศขึ้นไปเข้ารุกราน ประเทศภาคีที่เหลือจะเข้าช่วยเหลือทันที

4.2 กลุ่มไตรพันธมิตร (Triple Entente) ประกอบด้วย ฝรั่งเศส อังกฤษ และรัสเซีย ต่อมาเมื่อญี่ปุ่นมาเป็นมิตรด้วย

รัสเซียผูกมิตรกับฝรั่งเศสก่อน คือทำสนธิสัญญาพันธมิตร 2 ประเทศ (The Franco-Russian Alliance หรือ Dual Alliance) ใน ค.ศ. 1891 จากสนธิสัญญานี้ รัสเซียได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากฝรั่งเศส และมีเงื่อนไขว่า ถ้าประเทศใดถูกรุกราน ประเทศภาคีจะเข้าช่วยเหลือทันที

ในระยาะเวลานั้นอังกฤษวางตนเป็นกลางไม่ยุ่งเกี่ยวกับประเทศใด สัมพันธภาพระหว่างอังกฤษกับเยอรมนีก็ไม่ค่อยจะราบรื่นนัก เพราะแข่งขันกันทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง ใน ค.ศ. 1902 อังกฤษได้ทำสัญญาพันธมิตรกับญี่ปุ่น และไปปรับความเข้าใจกับฝรั่งเศส

ใน ค.ศ. 1904 อังกฤษและฝรั่งเศสได้ทำสนธิสัญญาฉันทไมตรี (Entente Cordiale) ตกลงเกี่ยวกับกรณีพิพาทในอาฟริกา เกาะมาดากัสการ์ หมู่เกาะนิวฮีบริดิส ฝั่งนิวเฟาน์แลนด์ และปัญหาตะวันออกไกล ซึ่งอังกฤษและฝรั่งเศสเคยมีกรณีพิพาทกันมาก่อนหน้านี้เกี่ยวกับปัญหาในอาฟริกา ฝรั่งเศสยอมให้อังกฤษมีอิทธิพลในอียิปต์ และอังกฤษยอมให้ฝรั่งเศสมีอิทธิพลในมออคโค

อังกฤษกับรัสเซียเคยมีเรื่องบาดหมางกันมาก่อนเกี่ยวกับการแย่งชิงผลประโยชน์ในอาฟกานิสถาน ทิเบต และเปอร์เซีย แต่ใน ค.ศ. 1907 ทั้ง 2 ประเทศก็ตกลงกันด้วยดี โดยแบ่งเขตอิทธิพลของตนในประเทศทั้ง 3 นี้ อังกฤษได้ร่วมลงนามในสนธิสัญญากลุ่มไตรพันธมิตร (Triple Entente) ซึ่งประกอบด้วยอังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย ตามข้อตกลงนี้อังกฤษและรัสเซียจะไม่แทรกแซงกิจการภายในของทิเบต และรัสเซียยอมให้อังกฤษมีอิทธิพลในอาฟกานิสถาน

เมื่อประเทศมหาอำนาจแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มเช่นนี้ ต่างฝ่ายต่างก็ไม่ยอมเข้าใจซึ่งกันและกัน เมื่อมีข้อบาดหมางเพียงเล็กน้อยก็คิดจะทำสงครามกัน และคิดว่าผู้ก่อสงครามจะเป็นฝ่ายที่ได้เปรียบ

เมื่อสงครามเริ่มขึ้น ทั้ง 2 ฝ่ายต่างก็มีประเทศบริวารมาเข้าร่วมด้วย ประเทศต่าง ๆ ในคาบสมุทรบอลข่านที่เข้าร่วมด้วย คือ เติร์กและบัลกาเรีย เข้าร่วมเป็นฝ่ายมหาอำนาจกลาง กรีซและรูเมเนีย เข้าข้างฝ่ายสัมพันธมิตร

อิตาลีประกาศตนเป็นกลางในระยะแรก ต่อมาได้ประกาศสงครามกับเยอรมนีและออสเตรีย - ฮังการี โดยอ้างว่าทั้ง 2 ประเทศทำผิดที่เป็นผู้รุกรานประเทศอื่น อิตาลีทำสัญญาลับกับฝ่ายสัมพันธมิตรโดยหวังที่จะได้ดินแดนต่าง ๆ ที่มีชาวอิตาลีอาศัยอยู่ และอยู่ในความครอบครองของออสเตรีย - ฮังการี

การสงคราม

เมื่อเบลเยียมถูกเยอรมนีรุกราน เบลเยียมพยายามต่อต้านด้วยความสามารถ แต่เป็นประเทศเล็ก จึงไม่อาจต่อต้านไว้ได้ กองทัพเยอรมนีรุกรานเบลเยียมอย่างรวดเร็วโดยมุ่งตรงมายังฝรั่งเศส อังกฤษส่งกองทหารไปประจำในฝรั่งเศส และพยายามต่อต้านกองทัพเยอรมันอย่างเข้มแข็ง มิให้เข้าถึงกรุงปารีสได้ เยอรมนีพยายามเข้ากรุงปารีสถึง 2 ครั้งแต่ไม่สำเร็จ บังเอิญกองทัพรัสเซียเข้าโจมตีปารีสตั้งวันออก เยอรมนีจึงต้องส่งกำลังทหารรักษาการณ์ทางด้านตะวันออก นายพลอินเดนเบอร์กแม่ทัพเยอรมนีสามารถขับไล่กองทัพรัสเซียออกไปได้

การรบทางเรื่อนั้น เยอรมนีเตรียมเรือรบประจำเมืองท่า พร้อมกับนั้นก็ส่งเรือใต้น้ำไปทิ้งระเบิดในทะเลเหนือและคอยรังควานเรือรบและเรือสินค้าของฝ่ายสัมพันธมิตรให้ได้รับความเสียหาย แต่ใน ค.ศ. 1916 ฝ่ายสัมพันธมิตรก็ยึดอาณานิคมของเยอรมนีไว้ได้

ตั้งแต่ ค.ศ. 1915 เป็นต้นมา ทั้ง 2 ฝ่ายปะทะกันทางชายแดนตะวันตก (แนวมาจินด์) อยู่เรื่อยมา และใน ค.ศ. 1916 มีการรบที่ริมฝั่งแม่น้ำซอม (Somme) เยอรมนีเป็นฝ่ายได้ชัยชนะแต่เดอร์กก็พยายามเข้ายึดคลองสุเอซเพื่อตัดการคมนาคมของอังกฤษ แต่ไม่ได้ผล อังกฤษส่งกองทหารเข้ายึดช่องแคบดาร์ดาแนล แต่ก็ไม่สามารถเอาชนะเดอร์กได้

การรบยังคงดำเนินไปจนถึงเดือนธันวาคม ค.ศ. 1916 ต่างฝ่ายก็เสียหายไปมาก แต่ฝ่ายมหาอำนาจกลางเป็นฝ่ายได้ชัยชนะเรื่อยมา

ทางด้านกองทัพเรือ เยอรมนีใช้ตอร์ปิโดยิงเรือข้าศึก อังกฤษจึงปิดอ่าวและยึดเรือสินค้าไว้ได้หมด ทำให้เยอรมนีขาดเสบียงอาหารและวัตถุดิบเพื่อใช้ประโยชน์ในการสงคราม เยอรมนีจึงประกาศว่าจะใช้ตอร์ปิโดยิงเรือสินค้าไม่ว่าของชาติใดที่แล่นในน่านน้ำอังกฤษ ทำให้เรือสินค้าของอังกฤษได้รับความเสียหายมาก ในบรรดาผู้เสียชีวิตมีชาวอเมริกันอยู่ด้วยเป็นจำนวนมาก รัฐบาลอเมริกันจึงประกาศสงครามกับเยอรมนีและประเทศฝ่ายมหาอำนาจกลาง หลังจากนั้นก็มีชาติต่าง ๆ ในอเมริกากลางและใต้เข้าร่วมสงครามด้วย

ในการรบที่คาบสมุทรจัทแลนด์ (Jutland) ในประเทศเดนมาร์ค กองทัพเรือเยอรมันปะทะกับกองทัพเรืออังกฤษ เยอรมนีทำลายเรือรบอังกฤษไปหลายลำ แต่อังกฤษแถลงว่าตนได้ชัยชนะในการรบครั้งนี้ เพราะเยอรมนีไม่รบจริงจัง

รัสเซียเข้าร่วมสงคราม แต่ไม่มีอาวุธเพียงพอในการรบ ขาดความช่วยเหลือจากฝ่ายสัมพันธมิตร ประชาชนเบื่อหน่ายในการสงคราม และใน ค.ศ. 1917 พวกบอลเชวิคได้ทำการปฏิวัติโดยมี เลนิน เป็นหัวหน้า หลังจากนั้นได้จัดตั้งรัฐบาลใหม่ปกครองตามระบอบคอมมิวนิสต์ รัฐบาลรัสเซียได้ขอเจรจาสงบศึกกับเยอรมนี และลงนามในสนธิสัญญาเบรส ลิตอฟส์ (Brest Litovsk) พร้อม

กันนั้นก็ถอนตนออกจากสงคราม

อิตาลีได้ชัยชนะในระยะแรก แต่ฝ่ายแพ้กองทัพของออสเตรียที่เมืองคาพoretโต (caparetto) อังกฤษและฝรั่งเศสส่งกองทัพไปช่วยอิตาลี และอังกฤษก็ได้ชัยชนะเตอร์กีในเดือนตุลาคม

ค.ศ. 1917

การรบส่วนใหญ่เยอรมนีเป็นฝ่ายได้ชัยชนะ แต่สหรัฐอเมริกาได้ส่งกำลังทหารมาช่วยฝ่ายสัมพันธมิตร เป็นการช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้น

ทางด้านคาบสมุทรบอลข่าน บุลกาเรียยอมแพ้ ส่วนทางด้านอิตาลีนั้นออสเตรียเป็นฝ่ายแพ้ และทางด้านเตอร์กีนั้น เเตอร์กีเป็นฝ่ายแพ้เช่นกัน

กองทัพของฝ่ายสัมพันธมิตรเข้าโจมตีกองทัพเยอรมันนี้ทางด้านตะวันตก เยอรมันนี้เป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำ กองทัพเรือเยอรมนีที่เมืองคิล (Kiel) ได้ทำการกบฏ ด้วยเหตุนี้เยอรมันนี้จึงตกลงเจรจาสงบศึกเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน ค.ศ. 1918 ผู้แทนของทั้ง 2 ฝ่ายได้ลงนามในสนธิสัญญาสงบศึกบนรถไฟใกล้เมืองคอมเปียน (Compiegne) และสงครามโลกครั้งที่ 1 ก็ยุติลง

ฝ่ายสัมพันธมิตรได้ร่างสนธิสัญญาสันติภาพ และให้ผู้แทนเยอรมันนี้ลงนามรับรองสนธิสัญญาแวร์ซายส์ เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1919 ชัยชนะของฝ่ายสัมพันธมิตรไม่ได้ผลดีนัก เศรษฐกิจตกต่ำทุกประเทศ ประเทศที่เข้าร่วมสงครามด้วยได้รับความเสียหายมากทั้งชีวิตผู้คนและทรัพย์สิน

อาชดัก ฟรานซิส เฟอดินันด์ แห่งออสเตรีย และชายา
(Archduke Francis Ferdinand of Austria and His wife.)